

Valsts ieņēmumu
dienests

Metodiskais materiāls

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis nerezidentu kapitāla aktīvu atsavināšanas ienākumam

20.01.2023.

Saturs

Ar nodokli apliekamais objekts	3
Nodokļa aprēķināšana un maksāšana	4
Nodokļu konvenciju noteikumu piemērošana	6
Saistošie normatīvie akti	7

Ar nodokli apliekamais objekts

Nerezidenta ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamais ienākums ir ienākums no Latvijā esoša nekustamā īpašuma atsavināšanas un citu kapitāla aktīvu atsavināšanas ienākums.

Kapitāla aktīvi ir:

- akcijas, kapitāla daļas, pajas, ieguldījumi personālsabiedrībā un citi Finanšu instrumentu tirgus likumā minētie finanšu instrumenti;
- ieguldījumu fondu apliecības un citi pārvedami vērtspapīri, kas apliecina līdzdalību ieguldījumu fondos vai tiem pielīdzināmos kopējo ieguldījumu uzņēmumos;
- parāda instrumenti (parādzīmes, noguldījumu sertifikāti, komercsabiedrību emitēti īstermiņa parāda instrumenti) un citi naudas instrumenti, kas tiek tirgoti naudas tirgos;
- nekustamais īpašums (ieskaitot nekustamā īpašuma iegūšanas tiesības);
- uzņēmums Komerclikuma izpratnē;
- intelektuālā īpašuma objekti;
- ieguldījumu zelts un citi dārgmetāli, darījumu objekti valūtas tirdzniecības biržā vai preču biržā;
- virtuālā valūta Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma izpratnē.

Iedzīvotāju ienākuma nodokli **nepiemēro** nerezidentu ienākumam no publiskā apgrozībā esošu finanšu instrumentu atsavināšanas, arī no Latvijas vai citas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Eiropas Ekonomikas zonas valsts un pašvaldību parāda vērtspapīru atsavināšanas.

Ja nerezidents atsavina intelektuālā īpašuma objektu (preču zīmes un ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, patentus, dizainparaugus, autortiesības un citus objektus, kas uzskaitīti Autortiesību likumā, Patentu likumā, likumā "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" un citos intelektuālā īpašuma jomu regulējošos likumos), **kurš nav šīs personas radīts**, tad maksājums, kas tiek saņemts par šāda intelektuālā īpašuma objekta atsavināšanu, ir uzskatāms par **ienākumu no kapitāla pieauguma**.

Nekustamais īpašums

Nodokli nerezidenta ienākumam no nekustamā īpašuma atsavināšanas piemēro neatkarīgi no tā, cik ilgu laika periodu nekustamais īpašums bijis nerezidenta īpašumā, izņemot citas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Eiropas Ekonomikas zonas valsts rezidentam.

Citas **Eiropas Savienības** dalībvalsts vai **Eiropas Ekonomikas zonas** valsts rezidentam iedzīvotāju ienākuma **nodokli nepiemēro**:

- ienākumam no nekustamā īpašuma atsavināšanas, kas maksātāja īpašumā ir ilgāk par 60 mēnešiem un vismaz 12 mēnešus pēc kārtas līdz atsavināšanas līguma noslēgšanas dienai ir personas deklarētā dzīvesvieta;

- ienākumam no vienīgā nekustamā īpašuma atsavināšanas, kas maksātāja īpašumā ir ilgāk par 60 mēnešiem un pēdējos 60 mēnešus līdz nekustamā īpašuma atsavināšanas dienai ir bijis maksātāja vienīgais nekustamais īpašums;
- ienākumam no nekustamā īpašuma atsavināšanas, kas radies saistībā ar mantas sadali laulības šķiršanas gadījumā, ja vismaz 12 mēnešus līdz atsavināšanas līguma noslēgšanas dienai tas ir bijis abu laulāto deklarētā dzīvesvieta;
- ienākumam no sabiedrības vajadzībām nepieciešamā nekustamā īpašuma atsavināšanas, ja minētais īpašums ir maksātāja īpašumā ilgāk par 60 mēnešiem vai ja šis ienākums no jauna tiek ieguldīts funkcionāli līdzīgā nekustamajā īpašumā 12 mēnešu laikā pēc nekustamā īpašuma atsavināšanas;
- ienākumam no vienīgā nekustamā īpašuma atsavināšanas, ja šis ienākums no jauna tiek ieguldīts funkcionāli līdzīgā nekustamajā īpašumā 12 mēnešu laikā pēc nekustamā īpašuma atsavināšanas vai arī pirms nekustamā īpašuma atsavināšanas.

Nodokļa aprēķināšana un maksāšana

Ienākuma izmaksātāji – Latvijas Republikā reģistrēti komersanti, kooperatīvās sabiedrības, nerezidentu (ārvalstu komersantu) pastāvīgās pārstāvniecības, iestādes, organizācijas, biedrības, nodibinājumi un fiziskās personas – rezidenti, kuri reģistrēti kā saimnieciskās darbības veicēji, – **ietur nodokli** no nerezidenta ienākuma no kapitāla aktīvu atsavināšanas, **piemērojot 3 % iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmi**.

Ienākuma izmaksātājs ieturēto iedzīvotāju ienākuma nodokli iemaksā vienotajā nodokļu kontā līdz ienākuma izmaksas mēnesim sekojošā mēneša 23.datumam.

Ja nerezidents gūst ienākumu no kapitāla aktīvu atsavināšanas no fiziskās personas, kura nav saimnieciskās darbības veicēja, nerezidents iedzīvotāju ienākuma nodokli no šā ienākuma aprēķina un deklarāciju par ienākumu no kapitāla Valsts ieņēmumu dienestā iesniedz līdz ienākuma gūšanas mēnesim sekojošā mēneša 15.datumam.

Kapitāla pieauguma ienākumu nosaka, no kapitāla aktīva atsavināšanas cenas atņemot iegādes vērtību un kapitāla aktīvā veikto ieguldījumu vērtību kapitāla aktīva turēšanas laikā. Ienākumam piemēro 20 % nodokļa likmi.

Ienākuma izmaksātājs, kuram ir pienākums ieturēt iedzīvotāju ienākuma nodokli izmaksas brīdī, piemēro iedzīvotāju ienākuma nodokli arī tad, ja no nerezidenta tiek pirktā lauksaimniecībā izmantojama zeme. Ja lauksaimniecības zemes ienākums ir atbrīvojams no iedzīvotāju ienākuma nodokļa piemērošanas, nerezidents ir tiesīgs iesniegt gada ienākumu deklarāciju un atgūt ieturēto nodokli.

Gadījumā, ja nerezidentam piederošs nekustamais īpašums tiek izmantots saimnieciskajā darbībā, ieņēmumus no nekustamā īpašuma atsavināšanas ņem vērā, nosakot saimnieciskās darbības ienākumu. Atsavinot nekustamo īpašumu, kas tika izmantots saimnieciskajā darbībā, nerezidents saimnieciskās darbības ieņēmumos iekļauj pamatlīdzekļa pārdošanas vērtību un izmaksās iekļauj pamatlīdzekļa atlikušo vērtību. Konkrētā nekustamā īpašuma pārdošanas rezultāts tiek ietverts attiecīgā taksācijas gada ienākumu deklarācijas D3 pielikumā.

Piemērs

Nerezidents par 50 000 euro ir nopircis dzīvokli Latvijā un izīrē to. Nerezidents ir reģistrējies kā saimnieciskās darbības veicējs. Par izīrēto dzīvokli ir aprēķināti nolietojuma procenti 10 000 euro apmērā, kas ir iekļauti saimnieciskās darbības izdevumos iepriekšējos taksācijas periodos.

Nerezidents pārdod saimnieciskajā darbībā izmantoto dzīvokli Latvijas kapitālsabiedrībai par 75 000 euro. Kapitālsabiedrība izmaksas brīdī piemēro 3 % nodokli (2250 euro) un ietur to no nerezidenta ienākuma no dzīvokļa atsavināšanas.

Nerezidents saimnieciskās darbības ieņēmumos ietver dzīvokļa atsavināšanas cenu, savukārt izdevumos – grāmatvedības uzskaitē aprēķināto dzīvokļa atlikušo vērtību 40 000 euro (50 000 (iegādes cena) – 10 000 (aprēķinātie nolietojuma procenti) = 40 000).

Tādējādi nerezidenta gada ienākumu deklarācijas D3 pielikumā ieņēmumos tiek ietverta pārdošanas vērtība 75 000 euro, savukārt izdevumos dzīvokļa – atlikusī uzskaites vērtība 40 000 euro, kā rezultātā nerezidentam no dzīvokļa atsavināšanas veidojas saimnieciskās darbības ienākums 35 000 euro apmērā, kam tiek piemērota vispārējā progresīvā nodokļa likme.

Iedzīvotāju ienākuma nodokli 2250 euro apmērā, ko Latvijas kapitālsabiedrība ieturēja izmaksas brīdī no nerezidenta ienākuma, norāda kā avansā samaksāto nodokli, par kuru samazina vispārējā kārtībā aprēķināto iedzīvotāju ienākuma nodokli.

Gadījumā, ja no nerezidenta ienākuma no nekustamā īpašuma (kas netiek izmantots saimnieciskajā darbībā) atsavināšanas ir ieturēts iedzīvotāju ienākuma nodoklis 3 % apmērā, nerezidentam ir tiesības vienlaikus iesniegt pārskata perioda deklarāciju par ienākumu no kapitāla pieauguma un gada kapitāla pieauguma ienākuma precizēšanas deklarāciju un iedzīvotāju ienākuma nodokli pēc 20 % likmes aprēķināt no kapitāla pieauguma, kuru nosaka, no kapitāla aktīva atsavināšanas cenas atņemot iegādes vērtību un kapitāla aktīvā veikto ieguldījumu vērtību kapitāla aktīva turēšanas laikā. Šajā gadījumā nerezidents ir tiesīgs aprēķināt nodokli no kapitāla pieauguma, sākot ar pēctaksācijas gada 1.martu, iesniedzot pārskata perioda deklarāciju par ienākumu no kapitāla pieauguma un gada kapitāla pieauguma ienākuma precizēto deklarāciju.

Piemērs

Nerezidents 2022.gadā ir pārdevis nekustamo īpašumu Latvijas kapitālsabiedrībai par 100 000 euro. Latvijas kapitālsabiedrībai kā ienākuma izmaksātājam ir pienākums no nerezidentam izmaksātā ienākuma ieturēt nodokli, piemērojot 3 % nodokļa likmi. Tādējādi Latvijas kapitālsabiedrība, 2022.gadā izmaksājot nerezidentam ienākumu, ietur nodokli 3000 euro apmērā.

Nerezidents pārdoto nekustamo īpašumu ir iegādājies 2009.gadā par 90 000 euro. Nerezidents, sākot ar 2023.gada 1.martu, vienlaikus iesniedz pārskata perioda deklarāciju par ienākumu no kapitāla pieauguma un gada kapitāla pieauguma ienākuma precizēto deklarāciju. Saskaņā ar iesniegtajām deklarācijām ir aprēķināts nodoklis 2000 euro apmērā. Nerezidentam veidojas nodokļa pārmaksa 1000 euro apmērā (starpība starp ieturēto nodokli un saskaņā ar kapitāla pieauguma deklarācijām aprēķināto nodokli (3000 – 2000 = 1000)).

Nodokļu konvenciju noteikumu piemērošana

Gadījumā, ja fiziskā persona, kura gūst ienākumu no kapitāla atsavināšanas Latvijā, ir rezidents tādā valstī, ar kuru Latvija ir noslēgusi līgumu par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu (nodokļu konvencija), un konkrētās nodokļu konvencijas noteikumi paredz citādu nodokļa piemērošanas kārtību, nerezidentam ir tiesības piemērot konkrētajā nodokļu konvencijā noteikto kārtību.

Nodokļa piemērošana kapitāla pieaugumam ir atrunāta nodokļu konvencijas 13.pantā. Parasti nodokļu konvencijas 13.panta noteikumi paredz, ka otras Līgumslēdzējas Valsts rezidenta (Latvijas nerezidenta) kapitāla pieaugumam, atsavinot Latvijā esošu nekustamo īpašumu vai tādas sabiedrības akcijas, kuras aktīvi galvenokārt sastāv šāda īpašuma, var piemērot nodokli Latvijā.

Nodokļu konvencijā noteiktais nodokļa maksāšanas atbrīvojums nav piemērojams tieši, bet ievērojot kārtību, kas noteikta Ministru kabineta 2001.gada 30.aprīļa noteikumos Nr.178 "Kārtība, kādā piemērojami starptautiskajos līgumos par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu noteiktie nodokļu atvieglojumi".

Lai piemērotu nodokļu konvencijas noteikumus, maksājumu saņēmējs (nerezidents) līdz dienai, kad ienākuma izmaksātājam jāiesniedz gada pārskats par pārskata periodu vai iedzīvotāju gada ienākumu deklarācija, iesniedz izmaksātājam aizpildītu noteikta parauga rezidenta apliecību-iesniegumu nodokļu atvieglojumu piemērošanai (Ministru kabineta 30.04.2001. noteikumu Nr.178 1.pielikums). Ministru kabineta 30.04.2001. noteikumu Nr.178 1.pielikumu apstiprina Valsts ieņēmumu dienestā.

Ja maksājuma saņēmējam izmaksātā viena maksājuma summa vai izmaksāto maksājumu kopsumma taksācijas gadā nepārsniedz 5000 euro, izmaksātājs nodokļu konvencijā noteikto nodokļu atvieglojumu piemēro, pamatojoties uz otras līgumslēdzējas valsts noteikta parauga rezidences apliecību vai līdzīgiem dokumentiem. Šādā gadījumā izmaksātājam nav jāiesniedz dokumenti apstiprināšanai Valsts ieņēmumu dienestā un izmaksātāja rīcībā var nebūt Ministru kabineta 30.04.2001. noteikumu Nr.178 1.pielikums.

Ja nodokļi ieturēti saskaņā ar Latvijas Republikas likumiem, bet nerezidentam ir tiesības piemērot nodokļu konvencijas noteikumus, nerezidents pārmaksātās nodokļu summas atgūšanai triju gadu laikā no maksājumu izmaksāšanas dienas iesniedz Valsts ieņēmumu dienestā aizpildītu noteikta parauga rezidenta apliecību-iesniegumu nodokļu atmaksāšanai (Ministru kabineta 30.04.2001. noteikumu Nr.178 2.pielikums).

Saistošie normatīvie akti

- Likums “Par nodokļiem un nodevām”.
- Likums “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”.
- Ministru kabineta 2010.gada 21.septembra noteikumi Nr.899 “Likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” normu piemērošanas kārtība”.
- Ministru kabineta 2018.gada 30.oktobra noteikumi Nr.662 “Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa deklarācijām un to aizpildīšanas kārtību”.
- Ministru kabineta 2001.gada 30.aprīļa noteikumi Nr.178 “Kārtība, kādā piemērojami starptautiskajos līgumos par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu noteiktie nodokļu atvieglojumi”.

Valsts ieņēmumu dienests

Materiāls sagatavots: 20.11.2020.

Materiāls pēdējo reizi aktualizēts: 20.01.2023.

Atsauksmes par materiāla kvalitāti vai priekšlikumus tā uzlabojumiem priecāsimies saņemt [Elektroniskās deklarēšanas sistēmas](#) sadaļā “Sarakste ar VID”